

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

Maoni ya Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni kuhusu Azimio la Bunge la Kuridhia Makubaliano ya Paris chini ya Mkataba wa Umoja wa Mataifa kuhusu Mabadiliko ya Tabianchi (The Paris Agreement under the UN Framework on Climate Change).

Ofisi ya Bunge,
S. L. P 941,
DODOMA

Aprili, 2018.

1. UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua nafasi hii kukushukuru kwa kunipa nafasi ya kutoa maoni ya Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni kuhusu Azimio la Bunge la Kuridhia Makubaliano ya Paris chini ya Mkataba wa Umoja wa Mataifa kuhusu Mabadiliko ya Tabianchi (The Paris Agreement under the UN Framework on Climate Change).

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inatambua kuwa suala la mabadiliko ya tabianchi ni suala mtambuka kwa maana kwamba; madhara yanayotokana na mabadiliko ya tabianchi yanaathiri maisha ya binadamu na viumbe wengine, ikiwa ni pamoja na maliasili na mazingira yetu kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inazo taarifa kuwa Mkataba huu wa kimataifa ulitiwa saini makubaliano Desemba 2015 huko Jijini Paris-Ufaransa katika Mkutano Kimataifa wa Ishirini na Moja (21) wa Mabadiliko ya Tabianchi. Mpaka sasa, nchi 195 zimesaini Mkataba huu na kati ya hizo, nchi 175 zimeridhia Mkataba huu.

Mheshimiwa Spika, Tanzania ilisaini Mkataba huu tarehe 22 Aprili, 2016 huko Jijini New York-Marekani katika hafla iliyoandaliwa na aliyekuwa Katibu Mkuu wa Umoja wa Mataifa – Bw. Ban Ki Moon na kuifanya Tanzania kuwa nchi

ya 5 katika Jumuiya ya Afrika Mashariki kuridhia Mkataba huu ikiungana na Burundi, Kenya, Rwanda na Uganda.

Mheshimiwa Spika, kuletwa kwa Azimio hili ni ishara kuwa tunaungana na juhudi za kimataifa katika kushughulikia changamoto zinazotokana na mabadiliko ya tabianchi. Suala la msingi la kuhoji siku zote ni kwa nini Serikali inachelewa kuleta Bungeni Maazimio ya Kimataifa ambayo ni muhimu kwa ajili ya maisha yetu ya kila siku.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kuwa kwa wakati huu Azimio hili limekuja mapema kidogo tofauti na maazimio mengine Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kuhakikisha kuwa maazimio ya kimataifa kama hili linalojadiliwa leo yanaletwa Bungeni mapema zaidi kwa ajili kuridhiwa na Bunge.

2. MAONI KUHUSU MAKUBALIANO YA PARIS

2.1 Nchi Zilizoendelea na Mabadiliko ya Tabianchi

Mheshimiwa Spika, Makubaliano ya Paris yamekuja baada ya malalamiko ya muda mrefu ya nchi zinazoendelea kuhusu namna zinavyoathirika na mabadiliko ya tabianchi huku uzalishaji mkubwa wa gesijoto ukifanywa na nchi zilizoendelea na ambazo uchumi na ushawishi wao kimataifa ni mkubwa.

Mheshimiwa Spika, hata wakati wa mjadala wa makubaliano haya, taarifa zinaonesha kuwa Mataifa yanayoendelea hayakuwa thabiti kusimamia matakwa yao kwa sababu ya kuogopa kunyimwa misaada na nchi zilizoendelea duniani.

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 9 ya Mkataba huu inazungumzia na inatoa masharti ya namna nchi zilizoendelea zikavyogharamia masuala kupunguza athari za mabadiliko ya tabianchi au kuondoa kabisa athari hizo. Tatizo la ibara hii ni kuwa inazitaja nchi zilizoendelea kwa ujumla wake na hata utaratibu wa kuchangia haujawekwa.

Mheshimiwa Spika, ni maoni ya Kambi Rasmi ya Upinzani kuwa ibara ya 9 imewekwa kama kisafisha macho tu lakini haitoi jukumu la nchi ambazo zinatakiwa kuchangia nchi zinazoendelea kukabiliana na athari hizi huku ikizingatiwa kuwa nchi hizo zinakabiliwa na changamoto za kibajeti kugharamia huduma za kawaida za wananchi na hivyo kuwa vigumu kuwa na bajeti nyingine ya mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kuridhia Azimio kuhusu Mkataba huu, ni vema Serikali ikasisitiza na kuendelea kufanya jitihada za kuhakikisha kuwa Makubaliano katika Mkataba huu yanafanyiwa marekebisho ili kutoa jukumu la kisheria kwa nchi zilizoendelea kutoa fedha kwa ajili ya masuala ya mabadiliko ya tabianchi kwa nchi zinazoendelea

ambazo huathiriwa zaidi pamoja na kuwa wanazalisha gesijoto kidogo ukilinganisha na nchi zilizoendelea.

2.2 Kujiandaa Kukabiliana na Majanga

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 8(4) ya Mkataba inaadinisha maeneo ya ushirikiano ambapo pamoja na mambo mengine inasisitiza kujiandaa na majanga yanayotokana na mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, taarifa zinaonyesha kuwa kwa miaka 40 nchi yetu imekuwa ikikabiliwa na ukame na mafuriko katika nyakati mbalimbali mambo ambayo yanahusishwa moja kwa moja na mabadiliko ya tabianchi. Siku za hivi karibuni Mikoa ya Dar es Salaam, Tanga, Morogoro na Mwanza imeathirika sana na mabadiliko ya tabianchi jambo ambalo limesababisha wananchi wengi kukosa makazi.

Mheshimiwa Spika, nyakati zote za majanga Serikali imekua ikionekana dhaifu kutokana na kutokuwa na vifaa na nyenzo za kuzuia athari hizo pamoja na kushindwa kuwasaidia kwa wakati wahanga wa majanga hayo. Katika masharti ya mkataba huu inaonekana dhahiri kuwa hakuna jukumu la moja kwa moja la kisheria kwa nchi zilizoendelea za kuwalipa fidia wananchi wanaoathirika na majanga haya.

Mheshimiwa Spika, ikumbukwe kuwa majanga ya mafuriko na ukame yanaathiri sekta za kilimo, mifugo pamoja miundombinu ya umeme na hivyo kwa ujumla kuathiri ukuaji wa uchumi wa nchi yetu.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kutegemea fedha kutoka nje kwa maana ya michango ya nchi zilizoendelea kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi ni vema sisi wenyewe tukajipanga zaidi kukabiliana na matokeo hasi ya mabadiliko ya tabianchi ambayo yanaathiri maisha yetu ya kila siku.

2.3 Ushirikishwaji wa Kijamii

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 7(5) inaweka masharti ya ushirikishwaji wa jamii ikiwa ni pamoja na uwazi na masuala ya jinsia katika kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi. Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inasisitiza umuhimu wa jambo hili kufanyika wakati wa utekelezaji wa Sheria zetu tulizojiwekea kuhusu mazingira.

Mheshimiwa Spika, ikumbukwe kuwa jamii zetu kitamaduni zimekuwa na shughuli mbalimbali kwa muda mrefu na kwa vizazi na vizazi ambazo kwa namna moja ama nyingine zimekuwa zikilinda mazingira. Mathalani huko Iringa na Njombe wananchi wamekuwa wakifanya shughuli zao za

kilimo kwenye maeneo maarufu kama “vinyungu” lakini Serikali imekuwa ikitumia Sheria ya Maji na ya Mazingira kuwaelekeza kuwa wanatakiwa kufanya hivyo kwa umbali wa mita 60 kutoka kwenye chanzo cha maji.

Mheshimiwa Spika, katika Mkoa wa Kilimanjaro wananchi wengi wanaishi milimani kwenye vyanzo vya maji na wamekua wakifanya shughuli za kilimo kwa miaka mingi huku wakitunza mazingira lakini baada ya utaratibu wa mita 60 Serikali inaingia kwenye mgogoro na wananchi ambao ni wadau wakubwa katika masuala ya mazingira.

Mheshimiwa Spika, Mkataba huu umeweka utaratibu wa kushirikisha jamii na tamaduni zao kwa ajili ya kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi. Pamoja na juhudi za kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi ni vema kama nchi tukaona namna ya kushirikisha jamii na tamaduni zetu kwa ajili ya kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi.

2.4 Kuzingatia Masuala ya Jinsia

Mheshimiwa Spika, ieleweke kuwa, athari za mabadiliko ya tabianchi zinaathiri makundi mbalimbali ya kijamii katika nchi yetu. Ni wazi kuwa wanawake na watoto ni kati ya makundi ambayo yanaathirika zaidi na athari za mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, Makubaliano haya hayajatoa kwa upana masuala ya jinsia hasa namna wanawake watakavyopata fedha kwa ajili kufanya miradi ya mabadiliko ya tabianchi, kuwapatia na kuwaelemisha kutumia nishati jadidifu pamoja na kuwajengea uwezo kuelewa na kukabiliana na majanga yanayotokana na mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kuridhia azimio hili, Kambi ya Upinzani inaitaka Serikali na wadau wengine wa mabadiliko ya tabia kusisitiza uwepo wa marekebisho au itifaki nyingine ambayo itatatua changamoto za masuala ya jinsia kuhusu mabadiliko ya tabianchi.

2.5 Uwekezaji na Mabadiliko ya Tabianchi

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani haipingi uwekezaji wa sekta binafsi katika sekta mbalimbali nchini. Lakini ni vema ikafahamika kuwa ni muhimu uwekezaji huo kuzingatia teknolojia ambayo ni rafiki kwa mazingira na ambayo inatoa gesijoto kidogo ili kuepuka madhara yanayotokana na mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 10 ya Mkataba inazungumzia na kutoa masharti kuhusu ushirikiano wa kimataifa kuhusu masuala ya teknolojia rafiki kwa mazingira ambayo hutoa gesijoto kidogo. Pamoja na hekaya za Serikali kuhusu uchumi

wa Viwanda ambao haujafanyiwa utafiti wa soko la uzalishaji wa bidhaa hizo inaelekea Serikali inatilia mkazo kidogo sana kwenye masuala ya mabadiliko ya tabianchi. Kwa hali ilivyo, hasa kwa miji mikubwa nchini, athari za mabadiliko ya tabianchi ni dhahiri.

Mheshimiwa Spika, katika Wilaya ya Mkuranga wananchi wameanza kulalamika kutokana na kutanda kwa wingu zito la moshi unaozalishwa na viwanda. Ni vema Serikali ikaona namna ya kutatua kero hiyo ambayo kwa namna moja ama nyingine inaweza kuathiri wananchi zaidi huko baadae.

Mheshimiwa Spika, hata katika Wilaya ya Nzega, mwekezaji wa Mgodini wa Resolute baada ya kuvuna madini ameacha mashimo bila kurejesha mazingira katika hali yake ya awali na kupelekea athari kubwa ikiwemo vifo vya wananchi.

Mheshimiwa Spika, ni vema kuzingatia masuala ya mazingira katika uwekezaji kwa kuwa pamoja na matokeo chanya ya uwekezaji tunatakiwa kulinda mazingira yetu kwa ajili ya vizazi vijavyo.

2.6 MAPENDEKEZO YA JUMLA

Mheshimiwa Spika, Kwa kuridhia Makubaliano yaliyopo katika Mkataba huu kama nchi tunalo jukumu la kuzingatia masuala yafuatayo:

(i) Upatikanaji wa Fedha za Uhimili na Ukabili wa mabadiliko ya tabianchi

Mheshimiwa Spika, tunatambua kwamba; katika makubaliano haya kimataifa, nchi zilizoendelea zina jukumu la kutoa fedha kwa nchi zinazoendelea ili kuweza kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi. Tunatambua kuwa fedha hizo zimekuwa hazitolewi kwa kiasi cha kuridhisha na kwa wakati kama zilivyokubaliwa na zilivyoahidiwa na nchi hizo zilizoendelea.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kuhakikisha kuwa inatenga fedha kutoka vyanzo vya ndani ili kuweza kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi.

Mheshimiwa Spika, aidha Serikali iweke mikakati madhubuti kuweza kupata fedha moja kwa moja (Direct Funding) kutoka mifuko mbalimbali ya kimataifa ya mabadiliko ya tabianchi ikiwemo Green Climate Fund (GCF), Adaptation Fund (AF) na Global Environment Facility (GEF).

Mheshimiwa Spika, ieleweke kuwa fedha nyingi zimekuwa zikipotea kwa ajili ya kulipa mashirika ya kimataifa na wataalam ili kuweza kupata fedha hizo ambapo hupunguza kiasi kinachofika nchini kwa utekelezaji. Suala hili linaweza

kuondolewa kwa kuboresha uwezo wa taasisi za Serikali kufikia vigezo tengwa na pia kujenga utashi wa ushawishi.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kuhakikisha kuwa fedha zinapopatikana zinaelekezwa katika miradi ya vipaumbele na yenye manufaa kwa nchi na vilevile kuwepo usimamizi madhubuti wa matumizi ya fedha hizo ili kuepuka ufiisadi ambao umejitokeza katika baadhi ya miradi inayotekelezwa. Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kanzisha mfuko maalum kwa ajili ya mabadiliko ya tabianchi ili fedha ili kuboresha uwazi, matumizi bora na kuepuka ufiisadi.

(ii) Upunguzaji wa Utoaji wa Gesijoto na Matumizi ya Vyanzo vya Nishati

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inatambua kuwa Tanzania inatoa kiasi kidogo cha gesijoto (Greenhouse Gases) ikiwa ni chini ya 1% kidunia. Kutokana na shughuli za kibinadamu pamoja na ongezeko la watu ambavyo vyote viwili vitaongeza matumizi ya nishati kwa kiasi kikubwa, kuna haja kupata uwiano mzuri wa kufikia malengo yote mawili – maendeleo ya shughuli za kiuchumi ikiwemo uwekezaji na kupunguza utoaji wa gesijoto (kuwa na maendeleo endelevu); Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali

kuhakikisha kuwa inafanya mchanganyiko mzuri wa matumizi ya vyanzo vya nishati kwa kujumuisha nishati jadidifu.

(iii) Kujumuisha Masuala ya Mkataba na Mabadiliko ya Tabianchi katika Mipango na Bajeti za Serikali

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kujumuisha masuala ya Mkataba huu pamoja na masuala ya mabadiliko ya tabianchi kiujumla katika mipango na bajeti. Hii itasaidia kufikia shabaha za nchi katika kutekeleza Mkataba huo. Serikali, kupitia Ofisi ya Makamu wa Rais na Wizara ya Fedha, iweke kasma maalum ya mabadiliko ya tabianchi (budget/expenditure code) ili kurahisisha suala hilo.

(iv) Ushirikishwaji wa Wadau

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kuhakikisha kuwa inashirikisha kikamilifu wadau wote – ikiwemo vyama vya siasa, asasi za kiraia, sekta binafsi na wadau wa maendeleo na jamii kwa ujumla kama tulivyoeleza ili kuweza kutekeleza vizuri masharti yaliyopo katika Mkataba huu.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inapendekeza dhana hii kujumuisha ngazi zote kuanzia katika uchaguzi

wa vipaumbele, namna ya utekelezaji, utekelezaji na tathmini ya utekelezaji na matokeo yake.

3. HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, athari za mabadiliko ya tabianchi ni dhahiri na tunahitaji kuwa na mipango ya ndani kukabiliana nazo na si kusubiri michango au fedha za nchi zilizoendelea ambazo kuzipata ni changamoto. Kambi Rasmi ya Upinzani inaunga mkono Azimio hili lakini inaitaka Serikali kuzingatia maoni na mapendekezo yaliyotolewa.

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Kambi Rasmi ya Upinzani naomba kuwasilisha.

Ally Saleh Ally (Mb)

MSEMAJI MKUU WA KAMBI RASMI YA UPINZANI BUNGENI.

**KATIKA OFISI YA MAKAMU WA RAIS- MUUNGANO NA
MAZINGIRA**

3 April, 2018